

چاپ سوم

کینگ پالمر

خود آموز موسیقی

مترجم: بهروز وجدانی

بتنهون
مرکز موسیقی بتنهون شیراز

سرشناسه	: بالمر، کینگ
عنوان و نام پدیدآور	Palmer, King
مشخصات نشر	: خودآموز موسیقی / نوشته کینگ بالمر؛ ترجمه بهروز وجدانی
مشخصات ظاهری	: تهران: نشر دایره، ۱۳۷۹.
شابک	: ۴۲۰ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: 978-964-6839-25-0
یادداشت	: فیبا
موضوع	: عنوان اصلی: Teach yourself music
شناسه افزوده	: موسیقی -- آموزش
رده‌بندی کنگره	: وجدانی، بهروز، ۱۳۲۸ - مترجم
رده‌بندی دیویی	: ۱۳۷۹ خ ۲ پ / ۶ MT
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۱۰
	: ۶۲۹۲-۷۹ م

نام کتاب	: خودآموز موسیقی
نویسنده	: کینگ بالمر
مترجم	: بهروز وجدانی
ناشر	: دایره
چاپ سوم	: پاییز ۱۳۹۸
شمارگان	: ۷۵۰ جلد
حروفچینی	: گروه انتشارات دایره
لیتوگرافی	: فیلم‌گرافیک
چاپ	: میران
صحافی	: میران
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۶۸۳۹-۲۵-۰۰

۶۰۰۰۰ تومان

نشر دایره: تهران، خیابان ولیعصر، ایستگاه توانیر، کوچه پله هفتم، پلاک ۱

تلفن ۸۸۸۷۹۲۴۰ و ۰۹۱۲۱۲۲۱۴۴۲

صندوق پستی ۱۵۷۴۵-۳۹۶

www.dayerehgroup.com

به اینستاگرام ما بپیوندید: nashredayereh

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	مقدمه مترجم درباره این کتاب
۱۹	۱- حرفه موسیقی آوازخوانی. فراگیری ساز. فراگیری ساز بدون استاد. آموزش نزد استاد. انتخاب ساز. موسیقی کودکان.
۴۱	۲- اصول مقدماتی موسیقی صوت موسیقی. نت نویسی. اکتاو (هنگام). امتداد یا کشش نت‌ها. پرده‌ها و نیم‌پرده‌ها. ضرب‌ها و میزان‌ها. کسر میزان. خط اتحاد. دسته‌بندی نت‌ها. سکوت‌ها. گام‌ها. دیز مضاعف و بمل مضاعف. کلیدها. سنکوپ. علائم جمله‌بندی. آرپژ و آکوردهای شکسته. گلیساندو. نت‌های زینت. شیوه نوشتن یک قطعه موسیقی. پرسش از خود.
۹۵	۳- ملودی و هارمونی تریاد (آکوردهای سه صدایی). آکوردهای چهارصدایی. فرودها. بسط هارمونیک. اکسان (تکیه) معکوس (وارونگی‌ها)ی آکوردهای سه صدایی. آکوردهای سه صدایی اولیه در تنالیت‌های مینور. آکوردهای سه صدایی

- ثانویه. آکور هفتم نمایان. مدگردی. ساختمان ملودی. نت‌های زینت. پدال‌ها. هارمونیزه کردن ملودی. دو بخش نویسی صداها. آکوردهای سه صدایی روی درجات سوم و هفتم گام. پرسش از خود.
- ۱۳۷ **۴- پیانو و سازهای شستی‌دار اولیه**
سازهای شستی‌دار اولیه. پیانو. موسیقی برای پیانو. دوئت‌های پیانو. انتخاب پیانو. پیانوهای الکترونیکی.
- ۱۵۳ **۵- سازهای خانواده ارگ**
ارگ لوله‌ای. ارگ الکترونیکی. ارگ‌های زبانه‌دار. پیانو. آکوردئون.
- ۱۶۵ **۶- آوازخوانی**
پرورش صدا. طبقه‌بندی صداها. صداها، کودکان. کیفیت صدا. موسیقی و سطوح مختلف آوازی. کلام. تنفس. آوازخوانی جمعی.
- ۱۷۷ **۷- سازهای زهی، بادی چوبی، بادی برنجی و کوبه‌ای**
سازهای زهی: گیتار. عود. ماندولین. بانجو.
سازهای بادی چوبی. بادی برنجی. ضربی. چنگ. پرسش از خود.
- ۲۵۱ **۸- ارکستر مدرن**
ترکیب یک ارکستر. جایگاه (سکو) نوازندگان. سازهای تکمیلی (اضافی). شیپورها(هورن) و ترومپت‌های طبیعی. ارکسترهای کوچک‌تر. ارکسترهای زهی. نمایش و ارکسترهای سبک. یک پارتیتور را چگونه بخوانیم.
- ۲۷۱ **۹- شیوه تمرین**
قبل از شروع نوازندگی. زمان مناسب برای تمرین. وزن‌خوانی. کمک‌های فنی و آموزشی.
- ۲۸۱ **۱۰- موسیقی قدیم (۱۵۵۰ تا ۱۷۵۰ میلادی)**
موسیقی قبل از سال ۱۵۵۰، موسیقی سال‌های ۱۵۵۰ تا ۱۶۰۰. موسیقی قرن هفده. موسیقی در سالهای ۱۷۰۰ تا ۱۷۵۰.
- ۲۹۵ **۱۱- موسیقی کلاسیک و رومانیتیک (۱۷۵۰ تا ۱۹۰۰)**
موسیقی کلاسیک (۱۷۵۰ تا ۱۸۲۵). موسیقی رومانیتیک (۱۸۲۵ تا ۱۹۰۰).
- ۳۱۵ **۱۲- موسیقی مدرن**

فهرست مطالب / ۷

- ۳۳۹ ۱۳- موسیقی مردمی
پیشینه. انقلاب صنعتی. ایالات متحده آمریکا. رقص‌های گروهی. جاز.
موسیقی بومی آمریکا. راک اند رول. موسیقی جامائیکا. کالیپسو و استیل باند.
موسیقی هندی. موسیقی اندونزی (گاملان). پرسش از خود.
- ۳۶۱ ۱۴- اصطلاحات موسیقی (سازی و ارکستری)
اصطلاحات موسیقی به زبان‌های انگلیسی، فرانسه، ایتالیایی، آلمانی، لاتین با
شرح فارسی. نام سازها و اصطلاحات ارکستری به چهار زبان.
ترتیب زمانی آهنگسازان. پاسخ به سئوالات. پیشنهاداتی برای مطالعات
بعدی شما، نمایه.
- ۳۸۳ ترتیب زمانی آهنگسازان
موسیقی قدیم (۱۷۵۰-۱۵۵۰ میلادی).
- ۳۹۷ نمای کلی

مقدمه مترجم

از آنجا که مطالب این کتاب دربارهٔ تئوری موسیقی غربی است، شاید مروری کوتاه درخصوص چگونگی و زمان رواج و پیدایش موسیقی غربی در کشورمان برای خوانندگان گرامی به ویژه هنرآموزان و دانشجویان رشته موسیقی و سایر علاقمندان تاریخ موسیقی بی‌فایده نباشد. از این رو آنچه در زیر خواهد آمد در این راستا می‌باشد.

درواقع موسیقی غرب و تفکرات آن برای اولین بار از طریق موسیقی نظامی و با تأسیس شعبهٔ موزیک نظام در دارالفنون و با هدایت و حمایت همه‌جانبهٔ دولت وقت رواج پیدا کرد. با ورود نوازندگان و معلمین موسیقی غربی به کشور ما مردم به تدریج با ابزار موسیقی، تئوری و سایر مبانی نظری و تفکرات غیرایرانی در زمینه نوازندگی و آهنگسازی آشنا شدند. مسیو لومر فرانسوی در سال ۱۲۴۸ شمسی به استخدام دولت ایران درآمد و تجدید سازمان دسته موزیک نظام را در کشورمان به عهده گرفت. لومر تمام سازهای بادی، پیانو، سلفژ، هارمونی و ارکستراسیون نظامی را شخصاً تدریس می‌کرد. میرزاعلی‌اکبرخان نقاش باشی (مزمین‌الدوله) که معلم نقاشی دارالفنون و همچنین معلم نقاشی و زبان فرانسه ناصرالدین شاه

بود به سبب علاقمندی و آشنایی با موسیقی غربی، ترجمه دروس نظری موسیقی را که توسط مسیو لومر به زبان فرانسوی نوشته می‌شد را به زبان فارسی انجام داد. مسیو لومر اولین کسی در ایران است که نغمات موسیقی ایرانی را با استفاده از نُت‌نویسی و تئوری موسیقی غربی ثبت و ضبط کرد و در اختیار نوازندگان قرار داد. نامبرده همچنین دو کتاب دربارهٔ «علم موسیقی اروپایی» و «تئوری موسیقی غربی» نوشت که در همان زمان توسط مزین‌الدوله به فارسی برگردانده شد و در سال ۱۲۶۲ شمسی با چاپ سنگی در دارالفنون به چاپ رسید. کتاب‌های فوق باعث رواج تئوری و مبانی نظری موسیقی غربی در ایران شدند و قبل از آن احتمالاً علاقمندان موسیقی غربی اطلاع دقیق و درستی از موسیقی غیرایرانی نداشته‌اند. سالار معزز از شاگردان مسیو لومر که موسیقی اروپایی را در کنسرواتوار «سن‌پترزبورگ» روسیه آموخته بود از جمله نخستین ایرانیانی بود که در مدارس موسیقی اروپا به تحصیل موسیقی پرداخته و پس از او پسرش نصرالله‌خان مین‌باشیان همین راه را ادامه داد و همراه با پدرش با تألیف کتابهایی در زمینه‌های سازشناسی، هارمونی و ارکستراسیون به سبک غربی در آشنایی مردم ایران با موسیقی غربی سهم مهمی را ایفا کردند.

روند تأثیرگذاری موسیقی غربی بر تفکرات و ساخته‌های موسیقیدانان و نوازندگان ایرانی با روی کار آمدن سلسلهٔ پهلوی شتاب بیشتری به خود گرفت. شادروان استاد علینقی وزیر از جمله موسیقیدانانی است که در پیوند بین موسیقی ایرانی و موسیقی غربی گامهای استواری برداشت و شاگرد وفادارش روح‌الله خالقی نیز با اشتیاق فراوان راه و رسم استادش را ادامه داد و سبک نوینی را در

آهنگسازی ایرانی بنیاد نهاد. وزیری و خالقی علاوه بر معرفی تئوری موسیقی غربی به ایرانیان درصدد برآمدند موسیقی سنتی (موسیقی دستگاهی یا ردیفی) ایران را که در دست تنی چند از نام‌آوران و نوازندگان چیره‌دست اواخر قاجاریه مانند میرزا عبدالله، میرزا حسینقلی، درویش‌خان و دیگران بود را با استفاده از تئوری موسیقی غربی و ابداع علامات «سُری» و «کُرُن» برای فواصل ربع پرده و غیره نت‌نویسی کنند تا از انهدام و تعبیر و تفسیرهای شخصی نوازندگان دوره‌های بعد جلوگیری نمایند و بدین‌سان خدمتی در حفظ و اشاعه موسیقی سنتی ایران البته همراه با اشاعه مبانی نظری و تئوری موسیقی غربی انجام داده باشند. اگرچه از سوی برخی از موسیقیدانان معتقد به حفظ موسیقی سنتی ایران به روش قدما که مبتنی بر آموزش شفاهی و سینه به سینه است انتقاداتی به روش و افکار و برداشت‌های وزیری و خالقی وارد شده است ولی جدیت، پشتکار، صداقت و عشق و علاقه این دو بزرگمرد موسیقی نوین ایران به اعتلاء موسیقی سنتی ایران بر جامعه هنری ایران پوشیده نیست و نام و راه آنها علیرغم انتقادات و ایرادات قابل اعتنا همیشه زنده خواهد ماند.

نقش استاد وزیری و شادروان روح‌الله خالقی پس از جنگ جهانی دوم نیز قابل توجه و تأمل است و در طی پنجاه سال گذشته از جانب جناح‌های موافق و مخالف گرایش‌ها و تفکرات غربی در موسیقی سنتی ایران مورد بحث و اظهار نظر قرار گرفته است. از شاخص‌ترین نمایندگان جناح مخالف با تفکرات استاد علینقی وزیری در این دوره باید از «غلامحسین‌خان مین‌باشیان» فرزند دوم سالار معزز و «پرویز محمود» نام برد که اعتقاد داشتند موسیقی سنتی ایران به سبب فقدان یک سیستم روشن و دقیق و ماهیت درون‌گرایانه آن با تئوری

موسیقی غربی نمی‌تواند هماهنگی و موافقت داشته باشد و محل آموزش آن در هنرستانها و دانشگاه‌ها نیست. در این جا چون هدف ما بیان تئوری موسیقی غربی و چگونگی رواج آن در ایران است بایستی اذعان کرد که هر دو جناح در رواج تئوری موسیقی غربی در کشورمان سهم داشته‌اند و از طریق تألیف و ترجمه رسالات و کتب موسیقی و اجرای آثار بیشمار ارکستری بر پایه موسیقی غربی مردم کشورمان را با موسیقی غربی و تلفیق آن با موسیقی ایرانی آشنا ساختند.

به موازات روش‌های آموزشی و اجرایی فوق که زاییده شرایط ویژه اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی یکصدسال گذشته کشورمان بوده است، اساتید موسیقی سنتی و محلی ایران بی‌اعتنا به مجادلات فوق از طریق آموزش شفاهی و سینه به سینه آموخته‌های خود را به شاگردان مستعد خود منتقل کرده و میراث موسیقایی کشور را از خطر نابودی نجات داده‌اند. در اینجا ذکر این نکته مهم ضروری است که جناح سنتی و سنت‌شکن را بایستی با معیارهای حاکم بر گروه موسیقی خودشان مورد ارزیابی قرار داد و گرنه این قضاوت غیر علمی و غیر منطقی شکل خواهد گرفت که برخی به خودشان اجازه دهند که شاخص‌ترین و فعال‌ترین افراد گروه مقابل و مخالف نظرات خود را خائن به موسیقی ایران بدانند و دیگران همین افراد را خادم به موسیقی.

موسیقی نظری در مقایسه با موسیقی عملی در کشور ما کمتر مورد توجه قرار گرفته. از این رو برای تمام علاقمندان موسیقی ایرانی صدها پاسخ بدون جواب صریح و روشن و قانع کننده باقیمانده است. در

زمینه شیوه آموزشی نیز نگرش‌ها و سبک‌های گوناگونی در کلاس‌های خصوصی و عمومی کشورمان وجود دارد که هر یک از آنها موافقین یا مخالفینی در آشکار و نهان دارد. مثلاً عده‌ای معتقدند که کسب مهارت‌های فردی در نوازندگی صرفاً با تمرین، پشتکار، ذوق و استعداد و کسب فیض از دانش و تجربه‌ی اساتید موسیقی در درازمدت برای همگان تقریباً امکان‌پذیر است. در این جا هدف ما این نیست که این دیدگاه را تأیید یا تکذیب نماییم بلکه بهتر است به دانشجویان و هنرجویان گرانقدر گفته شود که یادگیری تئوری موسیقی و آگاهی از مباحث نظری موسیقی موجب تسریع و تعمیق آموخته‌های آنها خواهد شد. تئوری موسیقی اگر مبتنی بر تجربه‌ی موسیقی‌دانان آگاه باشد به مثابه‌ی چراغی فروزان در جلوی راه هنرجویان قرار خواهد داشت ولی اگر تقلید شتابزده‌ای از موسیقی سرزمین‌های بیگانه با فرهنگ ما باشد سبب انحراف موسیقی‌دانان دوره‌های بعد و تخریب اصالت‌های موسیقی و زیبایی‌های آن خواهد شد.

کتاب «خودآموز موسیقی» اثر معروف «کینگ پالمر» که پیش‌روی شماست برای دانش‌آموزان و دانشجویان رشته موسیقی و تمام افرادی که قصد مطالعه یا شنیدن آثار موسیقی غربی را دارند، تألیف شده است و حاوی مباحث، موضوعات، پرسش‌ها و پاسخ‌هایی در زمینه‌های بنیادی موسیقی از قبیل نت‌نویسی، آکورد، گام، ملودی، هارمونی، سازشناسی، موسیقی‌سازی و آوازی و همچنین مکاتب مختلف موسیقی غربی، شرح مختصری از زندگی و آثار آهنگسازان معروف اروپا از دوره‌ی کلاسیک تا مدرن، واژه‌نامه موسیقی، ترتیب زمانی موسیقی‌دانان مورد اشاره در کتاب است. خوانندگان کتاب با مطالعه‌ی دقیق و فراگیری مطالب این آمادگی را پیدا می‌کنند تا از آموزش‌ها و

رهنمودهای اساتید موسیقی در کلاس‌های خصوصی یا رسمی بهتر استفاده نمایند. البته آموزش اساسی موسیقی صرفاً با مطالعه کتب موسیقی نظری و گذراندن دروس موسیقی دبیرستانی یا دانشگاهی میسر نمی‌شود بلکه کسب فیض از دانش و تجربه اساتید موسیقی به عنوان یک اصل مهم بایستی برای هنرجویان قابل احترام و اجرا باشد. امید است هنرجویان و دوستانان موسیقی ایرانی با درک عمیق مبانی موسیقی نظری غربی و مطالعه سیر تحول و یا انحطاط موسیقی غربی، دانش و بینش موسیقایی خود را ارتقاء داده و با مسؤولیت و آگاهی بیشتری به حفظ و اشاعه موسیقی ایرانی و ارزشهای انسانی نهفته در آن پردازند و در نظر داشته باشند که موسیقی هر سرزمینی قواعد و تئوری و مشخصه‌های ویژه خود را دارد. بیان و تدوین مبانی نظری موسیقی ایرانی صرفاً با همت، تلاش، آگاهی از دانش موسیقی قدیم و نوین ایران در راستای پژوهش‌های علمی و جامع در درازمدت امکان‌پذیر می‌باشد و رسیدن به این مهم شایسته است که در دستور کار موسیقیدانان جوان و تحصیل کرده که احترام به دانش و تجربه پیشکسوتان و اساتید موسیقی سنتی ایران را سرلوحه زندگی هنری خود ساخته‌اند، قرار گیرد.

در پایان بر خود لازم می‌دانم که از راهنمایی‌های دوست و همکار ارجمند جناب آقای احمد محمودی سپاسگزاری نمایم که درک بهتر و در نتیجه انتقال روانتر مطالب مربوط به سازهای ارگ، پیانو و ویولون و قسمت‌هایی از مباحث مربوط به هارمونی را برای خوانندگان محترم فراهم ساختند.

بهروز وجدانی

موسیقی

کینگ پالمر (King Palmer) عضو پیوسته و فارغ التحصیل دوره لیسانس «آکادمی سلطنتی موسیقی»، (Royal Academy of Music) و عضو «انجمن سلطنتی هنر» (Royal Society) انگلستان است. او در زمینه‌های مختلف موسیقی از قبیل رهبری ارکستر، گروه کُر، اجرا، نوازندگی و ارکستر سبک بی‌بی‌سی (BBC) همواره دارای تخصص و تجربه بسیار غنی بوده است.

نامبرده علاوه بر تخصص و توانایی فوق‌العاده در آهنگسازی و دیگر رشته‌های موسیقی از جمله تک‌خوانی و هدایت نوازندگان در دسته‌جات موزیک نظامی و سازهای بادی برنجی دارای مقالات و سخنرانی‌های بیشماری در زمینه‌های آهنگسازی، ارکستراسیون، موسیقی کلیسا و نواختن پیانو می‌باشد.

درباره این کتاب

این کتاب چهار هدف زیر را دنبال می‌کند:

۱- تحقیق پیرامون امکانات نوازندگی یا خوانندگی به تنهایی و با کمک استاد.

فصل اول بررسی گسترده‌ای را در زمینه ابزار موسیقی و صدای انسان پیگیری کرده و در مورد تکنیکها، قیمت ابزار موسیقی، مشکلات و نواقص هر یک از سازها و غیره نیز به بحث می‌پردازد. ابزار موسیقی مناسب کودکان و همچنین فرصتهایی را که برای ساختن یک قطعه موسیقی می‌توان اختصاص داد نیز بحث شده است. در فصل چهار تا هفت تفاوتهایی که ابزار موسیقی و صدای انسان دارد با موشکافی و با ذکر جزئیات آورده شده است. فصل نهم به تمرین اختصاص یافته است.

۲- به منظور آشنایی دانش‌آموزان رشته موسیقی و راهنمایی افرادی که در زمینه موسیقی به مطالعات عمیق‌تری پرداخته‌اند و همچنین برآوردن نیازهای ابتدایی و مقدماتی افرادی که در موسیقی صاحب تخصص نیستند و صرفاً علاقمند به دانستن اطلاعاتی ساده و کلی در زمینه‌های مختلف موسیقی می‌باشند، فصل‌های سوم تا هشتم و دهم تا سیزدهم این کتاب به گونه‌ای تنظیم شده که نیازهای تمام گروههای فوق را برآورده می‌کند. سؤالات همراه با جواب آنها نیز در جای مناسب در نظر گرفته شده که برای خوانندگان مفید است. ضمناً مباحث این فصول برای داوطلبان ورود به دانشکده موسیقی نیز قابل استفاده می‌باشد.

در باره این کتاب / ۱۷

- ۳- برای مطالعه دقیق‌تر تئوری موسیقی و اصول مقدماتی آن فصل دوم کتاب بسیار سودمند است. مباحث این فصل برای افرادی که قصد دارند وارد موسیقی تجربی و عملی شوند و یا افرادی که در مراحل تخصصی‌تر موسیقی مشغول تحصیل هستند و در نظر دارند با گذراندن امتحانات موسیقی نظری به مراحل بالاتر بروند مفید می‌باشد. سؤالات همراه با جواب آن‌ها نیز برای ارتقاء دانش افراد فوق و آزمایش معلومات نظری آن‌ها در نظر گرفته شده است.
- ۴- برای سهولت ارتقاء دانش موسیقی خوانندگان. در پایان کتاب اصطلاحات موسیقی، نام و مشخصات آهنگسازان با توجه به مکاتب موسیقی و زمان فعالیت هریک از آنها آمده است.

Teach Yourself Music

King Palmer

به منظور آشنایی دانش آموزان رشته موسیقی و راهنمایی افرادی که در زمینه موسیقی به مطالعات عمیق تری پرداخته اند و همچنین برآوردن نیازهای ابتدایی و مقدماتی افرادی که در موسیقی صاحب تخصص نیستند و صرفاً علاقمند به دانستن اطلاعاتی ساده و کلی در زمینه های مختلف موسیقی می باشند، این کتاب به گونه ای تنظیم شده که نیازهای تمام گروه های فوق را برآورده می کند. ضمناً مباحث این کتاب برای داوطلبان ورود به دانشکده موسیقی نیز قابل استفاده می باشد. برای مطالعه دقیق تر تئوری موسیقی و اصول مقدماتی آن فصل های این کتاب بسیار سودمند است. مباحث این فصول برای افرادی که قصد دارند وارد موسیقی تجربی و عملی شوند و یا افرادی که در مراحل تخصصی تر موسیقی مشغول تحصیل هستند و در نظر دارند با گذراندن امتحانات موسیقی نظری به مراحل بالاتر بروند

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

نشر دایره

خودآموز موسیقی

قیمت: ۶۰۰,۰۰۰ ریال

شماره کالا: ۴۳۹۱

AS726

کجاوه سخن سوره مهر ۶۶۴۷۶۵۶۸

۶۰۰۰۰ تومان

تهران - صندوق پستی ۳۹۶-۱۵۷۴۵

www.dayerehgroup.com

nashredayereh